

Pekka Nevalainen

INKERILÄISET 1900-LUVUN SODISSA

Inkeriläisten historiaa Venäjän, Saksan, Suomen ja Neuvostoliiton asevoimissa

Inkerinmaan maantieteellinen käsite on aikojen kuluessa vaihdellut huomattavasti. Kuitenkin jo kauan Inkerinä on vakiintuneesti pidetty 15 000 neliökilometrin aluetta Pietarin ympäristössä. Pohjoisessa Inkeri ulottui Kannaksella vanhaan Suomen rajaan. Eteläreuna kulki 50–80 kilometrin päässä Suomenlahden rannikosta.

Keskeinen seikka näitä linjoja hahmoteltaessa on ollut se, että niiden sisällä on asunut sangen yhtenäinen ja huomattava suomalainen väestö. Inkerin suomalainen asutus syntyi Suomesta tulleen muuttoliikkeen seurauksena 1600-luvulla. Inkeri oli tuolloin Ruotsin hallussa pitkän sodan jäljiltä. Sodassa autioituneille alueille suuntautui talonpoikien vaellus Ruotsin valtion tukemana ja omin päin Itä-Suomesta. 1600-luvun lopussa Inkerin väestöstä oli 75 prosenttia Suomesta tulleita — eli 45 000 kaikkiaan 65 000 henkilöstä.

1700-luvun alussa tilanne muuttui Inkerissä ratkaisevasti. Venäjä valloitti ja on siitä lähtien pitänyt Inkerinmaan hallussaan. Venäjän vallan aikana huomattavin muutos Inkerissä kytkeytyi Pietarin kaupungin perustamiseen, joka tapahtui vuonna 1703. Seurasi valtava muutto-
liike, jonka seurauksena inkerinsuomalaiset putosivat pieneksi vähemmistöksi venäläisen kansanmassan keskelle. 1800-luvun lopussa Pietarissa oli noin 1,3 miljoonaa asukasta. Inkerinsuomalaisia oli silloin lähes 106 000 henkeä.

Koko Inkerin talouselämä suuntautui pitkät ajat Pietariin, joka oli valtava kulutuskeskus. Pitkäaikainen vitsaus Inkerissä oli koko Venäjää koskettanut maaorjuus. Venäjän maaorjuuden lakkautuminen 1860-luvun alkupuolella muutti sitten myös inkerinsuomalaisen maalaisväestön aseman. Tuli tilaisuus omaan maanviljelykseen, omaan taloudelliseen toimintaan. Tuolloin elettiin kerrankin Inkerissä hyvin ja Pietari merkitsi hyvinvoinnin lähdeettä eikä uhkatekijää.

Luonnolliselta olisi tuntunut, että inkeriläiset olisivat näissä oloissa nopeasti venäläistyneet. Sulautumista ei kuitenkaan huomattavasti tapahtunut ennen kuin neuvostovallan ajan myl-
lähköissä 1930-luvulta lähtien. Keskeinen suomalaisten yhdistäjä oli evankelisluterilainen

kirkko. 1860-luvulta lähtien pystytettiin myös sangen kattava suomenkielisten kansakoulujen verkosto. 1890-luvulta lähtien opetus muuttui kuitenkin valtiovallan paineessa yhä enemmän venäjänkieliseksi. Vuoden 1908 jälkeen venäjä hallitsi opetuskielenä ja nuoresta inkeriläispolvesta varttui käytännössä kaksikielisiä.

Inkerinmaan sijainti osoittautui olevan geopolittisesti kovin tuulinen. Sodan vaikutuksia koettiin 1900-luvulla useaan otteeseen ja jäljet olivat järkyttävät.

Ensimmäisen maailmansodan aikana asevelvolliset inkeriläiset joutuivat Venäjän armeijan joukkoihin ja lukemattomille rintamille Masurian soilta Riianlahdelle. Suomen kieltä taitavina heitä palveli esimerkiksi Suomeen sijoitetuissa Venäjän armeijan joukoissa monenlaisissa tehtävissä. Hajanaisten tietojenkin mukaan voi todeta, että luku- ja kirjoitustaitoisten inkeriläisten urakehitys ei ollut yleensä keho. Esimerkiksi opettajia sai upseerikoulutuksen ja muuan Ville Pentikäinen korotettiin kapteeniksikin, minkä lisäksi ihan tavallista maalaisrahvasta ylennettiin aliupseereiksi. Venäläisillähän luku-, lasku- ja kirjoitustaito oli selvästi harvinaisempaa.

Inkerinmaan uusimman ajan historia liittyy elimellisesti Venäjän vallankumousten jälkeisiin yhteiskunnallisiin mullistuksiin. Inkeriläisten johtomiehillä eli helmikuun vallankumouksen jälkeen haave toteuttaa kotiseutujensa hallinnollista ja sivistyksellistä itsehallintoa, joskin esimerkiksi taloudellisissa ja ulkopoliittisissa kysymyksissä haluttiin pysyä Venäjän valtikan alla, pitelisipä sitä kuka tahansa tahansa. Joitakin uudistuksia päästiin Inkerissä jopa toteuttamaan.

Bolševikkien lokakuun vallankumouksen jälkeen olot Inkerissä alkoivat kuitenkin nopeasti kiristyä. Vähemmistökansallisuuden omatoimisia pyrkimyksiä ei katsottu hyvällä silmällä ja neuvostojärjestystä alettiin ajaa kovin ottein Inkeriin. Osa inkeriläisten nokkamiehistä sai jo vuonna 1918 lähteä Suomeen ja Viroon maanpakoon.

Loppukeväällä 1919 tilanne kärjistyi entisestään. Toukokuussa 1919 neuvostohallitus julisti Pietarin kuvernementin sotatilaan pelätessään Suomen hyökkäystä Pietariin, kun aktivistit uhosivat tällaista Suomessa. Tämä tuntui etenkin Pohjois-Inkerissä, heti rajan takana, kovina otteina. Miehiä mobilisoitiin puna-armeijaan, elintarvikkeita ja eläimiä takavarikoitiin ja

useita satoja inkeriläisiä vangittiin neuvostovallan vastustajina. Heitä vietiin Pietarin tyirmiin ja toisaalta Pähkinälinnaan Laatokan rannalle.

Tällainen sorto synnytti pakolaisaallon Pohjois-Inkeristä Suomen puolelle Kannaksen rajapi-
tajiin ja yhtä hyvin bolševisminvastaisen kansanliikkeen. Heinäkuussa 1919 Suomen sotami-
nisteriö salli rajaseudun levottomuuden rauhoittamiseksi jo pakolaisten sotilaallisen järjes-
tämisen ja luovutti aseistusta itsepuolustukseen. Pakolaiset pystyttivät nopeasti Pohjois-
Inkerin vapaajoukot, joissa oli aluksi vajaat 600 miestä. Inkeriläisten hallussa oli lisäksi Rau-
dun kohdalla Inkerin puolella viiden kylän muodostama Kirjasalon kulma, jota he pystyivät
perustamansa suojeluskunnan voimin puolustamaan bolševikeilta.

Virallinen Suomi ei koskaan sotavoimalla auttanut inkeriläisiä. Inkeriin ei Suomesta hyökätty
niin kuin Aunukseen ja Viaan, sillä Pietari oli liian iso pala haukattavaksi. Epävirallisesti
inkeriläiset sen sijaan saivat aktivisti- ja sotilastahoilta apua Pohjois-Inkerin kysymyksessä.

Virossa inkeriläisten vapaustoiveisiin suhtauduttiin paljon myötämielisemmin kuin Suo-
messä. Viroonkin nimittäin hankkiutui inkeriläisiä pakolaisina. Viron väliaikainen hallitus
myöntyi jo maaliskuun lopulla 1919 siihen, että vapaaehtoisista inkeriläisistä voitaisiin muo-
dostaa Virossa joukko-osasto. Sen tuli alistua virolaisen sotilasjohdon määräyksiin ja sitä sai
käyttää sotatoimissa vain Inkerin suunnalla.

Inkerinmaan kysymys sai vuonna 1919 huipennuksensa neljään kertaan aseellisina taiste-
luina, kahdesti Länsi- ja Pohjois-Inkerissä kummassakin. Sisällissota riehui Venäjällä ja osa
sotatoimista suuntautui Pietariin. Nimenomaan Länsi-Inkerin taistelut liittyivät puhtaasti Ve-
näjän sisällissotaan.

Inkerinmaa joutui ensimmäisen kerran sodan jalkoihin toukokuussa 1919. Valkokenraali P.
V. Rodzjanko käynnisti tuolloin etelästä päin laajan hyökkäyksen kohti Pietaria. Mukana oli
virolaisia joukko-osastoja ja niiden alaisuudessa Tallinnassa pystytetty Inkerin Pataljoona,
joka pian paisui rykmentiksi. Etenemisen aikana Länsi-Inkerissä pantiin toimeen kutsunnat ja
miesten pakko-otot. Kesäkuun puolivälissä inkeriläisten Inkerin Rykmenttiin kuului jo noin
2300 miestä ja sen komentajaksi tuli suomalainen majuri Aarne Uimonen.

Rykmentin taival jäi kuitenkin lyhyeksi. Kenraali Rodzjanko syytti inkeriläisiä kansallismielisestä separationismista ja määräsi heidän joukkonsa liitettäväksi venäläisten joukko-osastoihin. Tästä seurasi se, että Inkerin rykmentti hajosi kesäkuun 1919 lopulla nopeasti. Rodzjankon joukkojen eteneminenkin kääntyi alkusyksyllä perääntymiseksi länteen. Virolaisten tulemana uudelleen järjestäytynyt Inkerin rykmentti puolestaan asettui linjaan Länsi-Inkerin järvikannaksille.

Syksyllä 1919 Inkerinmaa joutui vielä toistamiseen sodan jalkoihin lännessä. Lokakuussa kenraali Nikolai Judenitš ikään kuin toisti kenraali Rodzjankon kesäisen offensiivin. Rodzjankolta periytyneillä joukoilla, tuolloisella Luoteisarmeijalla, hyökättiin kohti Pietaria ja päästiin sangen lähelle, Tuutariin Pulkovon kukkuloille. Sieltä oli näköyhteys jo Petasrin kuikuisten kirkkojen kupoleihin ja torneihin. Hyökkäyksessä oli mukana myös virolaisia ja Inkerin rykmentti, johon kuului nyt yli 1600 miestä.

Bolševikit iskivät kuitenkin takaisin. Huomattakoon, että tärkeintä tekijöinä tässä olivat punasuomalaiset komentajakoulujen oppilaat. Judenitšin joukot perääntyivät nopeasti suuressa sekasorrossa. Viro riisui Luoteisarmeijan rippeet aseista Narvassa vuoden 1919 lopulla. Inkerin rykmentti asettui Viron ylläpidossa rajavartiotehtäviin Narva-Jõesuun pohjoispuolelle. Viro ja Neuvosto-Venäjä solmivat rauhan helmikuussa 1920 ja virolaiset hajottivat Inkerin rykmentin lopullisesti kesäkuussa 1920.

Sotaa käytiin myös Karjalan kannaksella, Raudun kohdalta rajalta Suomesta kohti Pietaria. Aikoinaan Venäjän armeijassa palvellut everstiluutnantti Georg (Yrjö) Elfvengren hankkiutui oma-aloitteisesti heinäkuussa inkeriläisten sotilaalliseksi johtajaksi. Elfvengren oli värikäs hahmo, kielitaidoltaan ja selvästi myös mentaliteetiltaan jo huomattavasti venäläistynyt seikkailija.

Ensimmäinen hyökkäys käynnistyi Kannaksella heinäkuun lopussa 1919. Inkeriläiset itse kokivat käyvänsä omaa vapaussotaansa. Heitä käyttivät suomalaiset aktivistit ja niin sanotun sotapuolueen edustajat kuitenkin hyväkseen. Nämä tahot olivat hyökkäystä takapiruina käynnistämässä ja ne toivoivat hyökkäyksen toimivan provokaationa sodan syyttämiseksi Suomen ja Neuvosto-Venäjän välille.

Hyökkäys kaatui pikaisesti perääntymiseen bolševikkien hyökätessä. Perääntymisestä muodostui melkoinen kansainvaellus, sillä yli 2000 pohjoisinkeriläistä vetäytyi karjoineen joukkojen mukana Kirjasaloon ja Suomen puolelle. Siviili-ihmiset joutuivat uhreiksi töytäilyissä, jotka jäivät sotilaallisesti täysin merkityksettömiksi.

Myös Pohjois-Inkerissä sodittiin syksyllä 1919 toistamiseen. Kun Judenitšin hyökkäys Pietariin käynnistyi lännessä, everstiluutnantti Elfvengren aloitti tätä offensiivia tukeakseen oman iskunsa Pohjois-Inkerissä lokakuun lopulla 1919. Tämä tapahtui Suomen sotilasviranomaisien nimenomaista kieltoa vastaan.

Inkeriläiset joutuivat muutaman päivän sisällä perääntymään takaisin Suomen puolelle. Yleisesikunnan tiedustelutoimisto piti hyökkäystä kehnosti johdettuna ja jo etukäteen tuhoon tuomittuna, eikä hyökkäyksestä ollut mitään helpotusta Judenitšin operaatiollekaan. Jälleen joutuivat eniten kärsimään Inkerin suomalaisten maakylien asukkaat. Pakolaisuus jatkui, kunnes inkeriläisiä oli Suomessa mierolla enimmillään yli 8300 henkeä.

Aluksi Pohjois-Inkerin vapaajoukoilla ei ollut muuta rahoitusta kuin Elfvengrenin valkoisten venäläisten "Judenitšin miljoonista" hankkimat varat. Tämä sekä Elfvengrenin venäläisyhteydet rikkoivat lopullisesti välit suomalaisiin aktivisteihin, jotka eivät hyväksyneet yhteyksiä minkään värisiin venäläisiin.

Pohjois-Inkerin rykmentti jäi myöhäsyksyllä 1919 roikkumaan rajalle Kannaksella. Rykmentin olemassaoloon kytkeytyi hyvin erikoinen vaihe Suomen rajavartioiden historiassa. Kivennavan ja Raudun kohdalla pieni 30 neliökilometrin Kirjasalon alue oli väliaikaisesti Suomeen kytkettynä, irti Neuvosto-Venäjältä ja inkeriläisten vapaajoukkojen hallinnassa. Alkukeväästä 1920 lähtien vapaajoukko oli Suomen valtion ylläpidossa ja virallisesti rajavartiotehtävissä. Inkeriläisten suorittama rajavalvonta oli nimittäin tehokasta. Salakuljettajille ja loikkareille ei annettu armoa, vaan kiväärinkuulaa.

Kirjasalon kulma tuli muodostamaan Repolan tai Porajärven lailla Suomen alueliitännäisen, joka oli asevoimin maahan yhdistetty ja eristetty Neuvosto-Venäjältä. Kirjasalossa oli vain yli 400 siviiliasukasta, mutta he olivat sekä elivät jatkuvasti alueella ja heillä oli jopa oma kunnanvaltuustokin sekä suojeluskunta.

Heinäkuussa 1920 joukot supistettiin Pohjois-Inkerin erikoispataljoonaksi, jonka vahvuudeksi jäi aluksi noin 600 miestä. Syyskuun 1920 lopussa pataljoonan väliaikaiseksi komentajaksi nimitettiin jääkärikapteeni Jussi (Johannes) Sihvo. Tarton rauhansopimuksen tultua myöhäsyksyllä 1920 voimaan päättyi Pohjois-Inkerin joukkojen ja Kirjasalon miehityksen taru. Erikoispataljoona ja 348 kirjasalolaista karjoineen vetäytyi 5.12.1920 Suomen puolelle, missä Valkjärvellä joukot purettiin joulukuun lopulle tultaessa. Erikoinen vaihe Kannaksen rajahistoriassa oli päättynyt.

Venäjän vallankumousten jälkeen oli vuosia sekava aika, jolloin sisäiset ja ulkoiset voimat koettivat kaataa bolshevikkivaltaa. Tämä tilanne soi mahdollisuuden inkerinsuomalaisten haaveille kansallisesta vapautumisesta. Inkerin niin kutsuttujen vapaustaistelujen historiaa voi samalla luonnehtia inkeriläisten hyväksikäytön historiaksi. Aina he joutuivat isompiensa jalokoihin, kokonaisten valtakuntien tai voimaryhmittymien pelinappuloiksi. Suomalaiset aktivistit, virolaiset ja vastavallankumoukselliset venäläiset hyödynsivät kukin ajallaan inkeriläisiä omissa tavoitteissaan.

Sotien välistä aikaa tarkasteltaessa esille nousee inkeriläisten asema kahden puolen aitaa. Suomessa heitä oli pakolaisina ja tietysti sitten eläjinä kotiseuduillaan Neuvostoliitossa. Kumpikin osapuoli hyödynsi heitä niin sanotussa salaisessa sodassa, tiedustelussa.

Kannaksen rajalla kävi pitkälle 1920-luvulle aikamoinen kuhina. Inkeriläisiä toimi ainakin jonkin aikaa monien isäntien leivissä tiedustelijoina. Inkeriläisillä oli tähän monia etuja: paikallistuntemusta, ainakin jonkinlainen venäjän kielen taito ja motivaatiota. Omakohtaiset kokemukset loivat vakaumuksen työskennellä bolševikkeja vastaan. Johdonmukaisimmin ja pisinään inkeriläisiä käytti asiamiehinään kuitenkin Suomen yleisesikunta. Menestyksekkäin heistä oli kaikei Matti Pönniö. Vuosina 1920–1929 hän teki rajan taakse toista sataa matkaa. Kolikon toinen puoli oli sitten se, että myös neuvostotiedustelu käytti tehtävissään inkeriläisiä, sekä pakolaisia että Inkerissä asuneita.

Taustoituksena mainittakoon, että Inkerin suomalainen väestö koki 1930-luvulla kovia maatalouden kollektivoinnin ja puhdistusten yhteydessä. Heidän kohtalonsa ei tietysti ollut ainoalaatuinen. Neuvostoliitossa saman kokivat miljoonat ihmiset. Inkeriläisten kohdalla paine

vaati kuitenkin suhteessa kovan veron, yli kolmanneksen väestöstä. Inkeriläisiä vietiin ja tuhoutui kaikkiaan yli 50 000 henkeä.

Talvisodan aikana näkyvillä oli jälleen inkeriläisten asema kahdessa vastakkaisessa leirissä. Heitä palveli sekä Suomen että Neuvostoliiton joukoissa. Esimerkkinä mainittakoon, että Stalinin asettaman O. W. Kuusisen nukkehallituksen eli Terijoen hallituksen yhteyteen kuului niin sanottu Suomen kansanarmeija. Siihen koottiin suomensukuisia neuvostokansalaisia, muun muassa inkeriläisiä. Vuoden 1939 lopulla kansanarmeijaan kuului yli 8000 suomalaista ja inkeriläistä sekä yli 4500 itäkarjalaista. Kansanarmeija toimi hyvin laajalla alueella Kankakselta Kuhmon tasalle asti, pääasiassa kuitenkin selustatehtävissä.

Suomessa inkeriläisiä värvättiin muun muassa Sissipataljoona 5:een, joka koostui heimopakolaisista, enimmäkseen itäkarjalaisista. Yksiköllä oli hyvin komea nimi, mutta miehillä tosiasiassa kelvoton koulutus. Huonosti valmennetut miehet kärsivät Kuhmon suunnan taisteluissa huomattavan suuria tappioita. Parempi menestys oli muutamilla kymmenillä inkeriläisillä, jotka palvelivat tiedustelutehtävissä, etenkin luutnantti Into Kuismasen johtamassa Osasto Kuismassa.

Jatkosodan tai laajemmin ajatellen toisen maailmansodan aikana inkeriläisiä palveli jälleen monenlaisissa asepuvuissa. Neuvostoliiton joukoissa heitä oli yhtä hyvin rintamalla kuin tiedustelutehtävissä. Mainittakoon, että inkeriläinen alikersantti Pietari Tiikkiläinen sai kaatumisensa jälkeen Neuvostoliiton sankarin arvonimen. Tiikkiläinen kaatui syksyllä 1941 Tolvajärven tasalla. Ilomantsin kohdalta Poventsaan asti taistelleessa JR 126:ssa, joka oli muodostettu Kuusisen kansanarmeijan jäljiltä, palveli myös paljon inkeriläisiä. Komentajansa suomalaisen majuri Valter Vallin mukaan yksikköä on usein kutsuttu Vallin rykmentiksi.

Oma kuvionsa muodostui Suomeen desantteina lähetetyistä inkeriläisistä. Kiinni jäi ja jonkinlaisen tuomion sai ainakin satakunta inkeriläistä desanttia. Kaikkiaan 785 desanttia koki tällaisen kohtalon.

Suomen puolella inkeriläisiä palveli niin ikään monenlaisissa yksiköissä. Heimopakolaisista koottiin Prikaati Kuussaari. Prikaati hajotettiin syksyllä 1941 ja heimopataljoonat Aunuksen Heimosoturipataljoona ja Vienan Heimosoturipataljoona toimivat jatkosodan loppuun asti

Rukajärven ja Uhtuan suunnilla. Yksiköitä irvisteltiin joulupukkipataljooniksi miesten varttuneen iän mukaan.

Nuorempien inkeriläisten kohdalla on jälleen erityisesti mainittava heidän osallistumisensa tiedustelutehtäviin ja kaukopartiointiin päämajan alaisissa osastoissa. Ainakin 30 miestä osallistui näihin sotatöihin, joissa ei herne nenässä menestytty Peräti kaksi inkeriläistä — Mikko Pöllä ja Antti Vorho — nimitettiin näissä yhteyksissä Mannerheim-ristin ritareiksi.

Erikseen on mainittava kahdesta sangen omalaatuisesta yksiköstä, joissa inkeriläisiä palveli Suomessa. Suomalaiset ottivat jatkosodassa sotavangeiksi noin 64 000 puna-armeijalaista, joista osa kuului suomenheimosiin kansoihin. Vuoden 1942 lopulla heimosotavangeista päätettiin muodostaa pitkän empimisen jälkeen sotilasosasto, joka sai nimekseen Heimopataljoona 3. Siihen kuului eri aikoina yhteensä 423 inkeriläistä. Pataljoonan perustaminen osoitautui lopultakin aikamoiseksi virheliikkeeksi. Henki oli huono ja epäluotettavuus ilmeni loikkaamisina vihollisen puolelle sekä sellaisen suunnitelmina, kun pataljoona palveli Kanaksella rintamatehtävissä keväällä 1944.

Jos sitten katsotaan varsinaisen Inkerinmaan vaiheita toisessa maailmansodassa, voidaan todeta suurimman osan Inkerinmaasta joutuneen Saksan valtaamaksi. Neuvostoliiton haltuun jäi vain niin sanottu Leningradin motti.

Saksalaiset sijoittivat inkeriläisväestön talouskoneistoonsa työvoimaksi ja rintamavarusteiluun. Tuhannet nuoret naiset ja nuorukaiset joutuivat Saksan armeijan erityisiin työpalvelujoukkoihin. Yli 2000 henkeä heistä vietiin töihin jopa Länsi-Preussiin ja Saksaan saakka.

Saksalaiset perustivat niin ikään inkeriläisistä vartiointiosastoja, joka turvasivat rautateitä partisaaneilta Inkerinmaan eteläpuolella. Nuoria miehiä ja poikasia liittyi innolla mukaan, sillä näin saatiin muonaa, kun muuten uhkasi nälkäkuolema. Osastoista muodostettiin lopulta Ost-Bataillon 664.

Monimutkaisten neuvottelujen jälkeen Inkerinmaan suomensukuinen väestö kuljetettiin Suomeen kevään 1943 ja kesän 1944 välillä. Aluksi asiaa käsiteltiin virkakoneistossa pelkästään työvoimakysymyksenä, vaikka muuta on propagandan tai lapsekkaan heimohengen laduilla

kerrottu. Saksan alkaessa perääntyä Leningradin rintamalla syksyllä 1943 kysymys muuttui väestön pelastamiseksi sodan jaloista.

Ost-Bataillon 664 siirrettiin myös Suomeen joulukuussa 1943. Yksiköstä muodostettiin aluksi Pataljoona B ja vuoden 1944 alussa Erillinen Pataljoona 6. Erillisessä pataljoonassa palveli kaikkiaan 729 inkeriläistä.

Jonkinlaisen, Kannaksella Sakkolan Kiviniemessä saadun koulutuksen jälkeen pataljoona sijoitettiin loppujen lopuksi etulinjaan Kivennavalle. Yksikössä ei ilmennyt samanlaisia mieli-alaongelmia kuin esimerkiksi Heimopataljoona 3:ssa, mutta puna-armeijan läpimurto kesäkuussa 1944 Kannaksella oli liian kova tulikaste. Linjat purkautuivat sangen pahasti. Lisäksi erillisen pataljoonan komentaja everstiluutnantti Kaarlo Breitholtz oli peloissaan koko ajan aivan ympärillänsä ja hänet potkittiin sivuun.

Sekä Heimopataljoona 3:n että Erillinen Pataljoona 6:n miesten vaiheet saivat sodan jälkeen hyvin dramaattiset vaiheet. Neuvostoliitto näet vaati Suomen armeijassa palvelleita neuvostoliittolaisia ehdottomasti palautettaviksi. Sotilaiden etsinnät pitkittyivät vuosien mittaisiksi, jos kohta luovutuksia tapahtui vuoden 1947 jälkeen enää harvakseltaan. Luovutuksista tuli kipeä ja myöhemmin monenlaista arvostelua synnyttänyt seikka. Monet suomalaiset viranomaiset, niin kuin nimismiehet vetkuttelivat asiassa ja järjestivät heimosotaveljiä pakoon, mutta erityisesti 1940-luvun kommunistivoittoinen niin sanottu Punainen Valpo ahkeroi luovutuksissa.

Viimeinen inkeriläinen sotilas luovutettiin Neuvostoliittoon vasta keväällä 1955. Kaikkiaan 654 HeimoP 3:n ja 187 Er. P 6:n vapaaehtoista lähetettiin vangittuina itään. Inkeriläisten siviilien palautuskuljetuksissa heitä meni lisäksi oma-aloitteisesti yhteensä 326 miestä. Tuomiot olivat ankaria vihollisen puolelle antautumisesta ja mikä pahemmin vihollisen riveihin ryhtymisestä; 10–25 vuotta vankileiriä. Jossakin Kolyman ja Magadanin kaivoksissa työleirikomennus merkitsi käytännössä kuolemantuomiota.

Neuvostoliittoon jäi palauttamatta 293 HeimoP 3:n sotavankisotilasta, joiden joukossa oli myös muita suomensukuisia kuin inkeriläisiä, ja 217 Er. P 6:n inkeriläistä. Tiettävästi aivan joitakin harvoja heistä saattoi väärennetyillä papereilla ja elämäkertomuksilla jäädä loppuiäkseen Suomeen. Valtavalle osalle pelastus oli Ruotsi, jonne he pakenivat. Osa jatkoi vielä

eteenpäin, Kanadaan, Yhdysvaltoihin ja jopa Australiaan asti. Oma lukunsa olivat päämajan alaisissa erikoistehtävissä tulkkeina, kaukopartiomiehinä ja muissa erikoistehtävissä palvelleet miehet, joita "kruunu" pelasti useita kymmeniä miehiä länteen.

Inkerinmaan geopolitiittisesti tuulinen asema, joka pitkälti on johtunut Pietarin sijainnista ja merkityksestä, heijastui etenkin 1900-luvulla rankasti inkerinsuomalaisten elämään. Pientä vähemmistöväestöä vietiin kuin litran mittaa milloin minnekin. Harvan pienryhmän edustajat ovat joutuneet kantamaan näinkin monenlaisia kokardeja ja asepujuja. Ja harvalla väestöryhmällä sota ja väkivalta on tuhonnut entiset elämäkuvat näin täydellisesti.